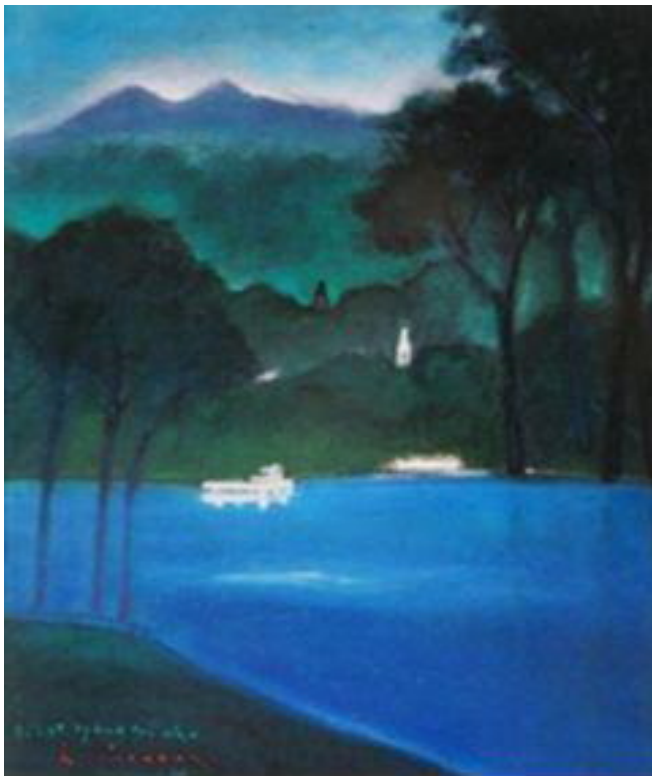

DÃ QUÊ TRẦM LẶNG

Ban Mai

Tranh Đinh Công Đạt

(Tác giả họa sĩ Đinh Công Đạt)

Máy bay hai cánh phi trường Liên Khương, trên Đà Lạt mát lạnh với buồm sáng sớm còn mờ
hazy sáng. Ngày đầu tiên ông ngồi bên cạnh trên máy bay hôm tôi sắp lấy vé. Rồi anh biến mất trong
đòng đòng. Tôi đi nhận thông tin cho Hà đến đón, xe honda 100 phân khối Hà phóng nhanh bay trên con

đ ng l ng gió, hai bên đ i thông b t ngàn, hoa dã qu vàng r c r .

Ch Đà L t nh n nh p ngày cu i tu n, thành ph c a các loài hoa nên tôi tha h l a ch n. Phân vân m t lúc, tôi quy t đ nh đ t bó h ng vàng đ n đ bu i khai m c phòng tranh. Gian ti n s nh khách s n Đà L t-Hoàng Gia đã đồng khách. Tôi không bi t nh ng ng i b n mà tôi s p g p là ai, lao xao bóng ng i qua màn m a sau l p c a kính, Đà L t se l nh, m a r c nh nh ng th m n ng vàng. Tôi th t m ng khi nh n ra v ch ng anh Tr ng Văn Dân - Elena trong m t góc phòng, tôi đang tìm nh ng h a sĩ tác gi phòng tranh thì anh Nguyễn Minh kéo h a sĩ Đinh C ng đ n, tôi xin l i vì đã đ n tr .

T ngày nghiên c u v Tr nh Công S n tôi quen bi t nhi u ng i b n c a ông và đ c h u ái, giúp đ ; đó là nh ng h nh ng mà m i ng i trong cu c đ i th t may m n g p đ c. H là nh ng b c đàn anh, l n h n tôi r t nhi u, tài hoa, đ y tr i nghi m. Và tôi đã h c h i đ c r t nhi u t h .

Gi a bu i anh L Qu nh t Cali g i đ i n v thăm, h i tôi bu i tri n l m ra sao, b n bè đ n nhi u không, anh Ph m Văn Đ nh đang t Toulouse qua M ch i. Tôi nói em th t k c đ ng tr c m t h a sĩ Thân Tr ng Minh, em h i ông L Ki u là ai, làm m i ng i b t c i. B u Ý dòng dõi hoàng t c, đ ch gi ti ng Pháp, l n đ u tiên tôi g p cách đây 8 năm, ngày cô L i còn s ng ông ti p tôi c căn nhà đ ng Ph m Ngũ Lão, phòng khách nh m áp chung quanh đ y tranh. Cô L i đoan trang áo dài th t tha đi làm v , ông gi i thi u v i cô tôi t Quy Nh n đ n h i thăm t li u v ng i b n nh c sĩ thân thi t c a mình. Ông khuyên tôi nên đi sâu vào m ng ca t nói v tình yêu, đ ng nghiên c u r ng s không sâu. Th i đó, Hoàng Ph Ng c T ng đang b nh, ông ti p tôi c phòng khách trên chi c xe lăn, th nh tho ng có m t thanh niên ra chăm sóc ông. Tuy gi ng nói còn khó khăn, ông v n vui v ti p chuy n tôi c bu i chi u và khuyên tôi n u nghiên c u Tr nh Công S n đ ng nên b dòng nh c ph n chi n, tôi cũng đ ng ý v i ông nh v y. Hoàng Ph Ng c T ng v i nh ng bài tùy bút tài hoa, ngôn t đ m o, tr c m t tôi là m t Hoàng Ph Ng c T ng đã khác.

Tranh h a sĩ Đinh C ng v i m ng màu t i sáng m nh m , ch đ o là s c xanh lam huy n bí. Các b c tranh tri n l m l n này g m chân dung nh ng ng i b n, phong c nh Đà L t, các thi u n thanh thoát vai g y, áo dài bay v i chi c c v n cao, làm tôi nh đ n các b c tranh v thi u n c a Ngô trong “Mùa bi n đ ng”; nhà văn Nguy n M ng Giác đã cho Di m phê bình nh v y “Anh c v cái c dài ngo ng, cái thân m tong teo, đ n k !”, Di m cho r ng Ngô ch u nh h ng c a ng i h a sĩ g c Ý Modigliani. Tôi không bi t h a sĩ Đinh C ng có ch u nh h ng ai không, nh ng hình nh các thi u n vai g y, v i chi c c v n dài làm tôi liên t ng đ n bài hát Nh cánh v c bay c a Tr nh Công S n.

Đà Lạt tháng 8 thật đẹp, không gian mát mẻ như làm con người có thể quên đi những thói quen, để được sống gần gũi như đèo dốc, để được sống mà không thiếu vắng những vẻ đẹp quanh hồ Tuy nhiên Lâm, làng biệt thự của Đào Nguyên Đào Thảo đang xây ôm bên sườn đồi ven hồ thật tuyệt, Mimosa đang mùa hoa nở vàng rực rỡ mà đẹp đẽ. Anh Dân tình thật ngọt ngào Mimosa tên Elena, chị reo lên thích thú như những cây cũng Mimosa đây ngộ nghĩnh vậy. Đào Thảo năng động. Vợ chồng anh Nguyễn Minh - chị Lan bình dị chân chất. Họ là sĩ Hoàng Trường Bình giỏi đàn. Điều kỳ diệu gia Phạm Văn Hoàng phong trần kiêu cao bề thế Tây với áo choàng, mũ phớt. Vợ chồng nhà văn Lê Kiên tài tử, chị vợ duyên dáng trẻ trung, mà người trẻ lên dốc cao đến quán Trà rừng ngắm cheo leo trên đỉnh đồi hùng vĩ.

Mùi đất thơm nồng thơm mát bên bếp than hồng, chúng tôi ăn xuýt xoa vì nóng, vì lạ. Anh Đình Cường hiền lành ít nói, Anh Bình Ý kín đáo như nhàn.

Tôi không biết ngày xưa Đà Lạt đã gọi là gì hay không, nhưng qua cách nói, ánh nhìn xa vắng tôi nghĩ họ đang hỏi về những thanh niên trong một đất nước đầy chinh chiến cùng những người bạn đã xa. Chances hỏi thì trai trẻ này đã lưu giữ trong họ bao kỷ niệm với những người bạn thân mật.

Buổi chiều có đoàn đến thăm gia đình anh chị Lê Kim Ngọc - Bích Ngọc giáo sư dạy Pháp văn trước năm 1975. Ngôi biệt thự thật đẹp quanh hoa chuông đỏ rực, vườn rộng với nhiều giàn hoa sắc thắm. Chị vợ mời khách ngồi luôn mời uống nước tranh thủ hỏi thăm bé Ký tên treo ngay phòng khách, chị nhà vui mừng giới thiệu sách vở, lấy ra bộ sách cũ nguyên bản tiếng Pháp thật đẹp 19 khoe với Bình Ý. Trà thật ngon thơm ngọt hỏi thì, tôi chiêu đãi uống nước mời mời.

Nhưng cuộc đời không phải bao giờ cũng là vui vẻ, và đời tôi trải đã nhiều. Nghiên cứu Trần Công Sơn tôi gặp biệt bao đẹp. Đời sống sống, đời sống đời sống. Có lẽ ông Trần Công Sơn cũng không ngờ cô gái ngồi sau lưng ông trong đêm văn nghệ năm 98 ông vợ thăm Trần Ngọc Sơn là người nghiên cứu cuộc đời và sáng tác của ông. Cô gái mà ông quay lưng như liên lạc, “bé tìm giúp tôi anh mất ít đá đi, không có đá tôi anh không uống rượu được”. Nhờ đó tìm thêm cảm xúc, ông và nhà sĩ Thanh Tùng cùng ly liên lạc. Hai trẻ lúc này nghĩ kín sinh viên, trên hành lang, trên cửa sổ, người có đôi mắt sáng sủa sâu khêu. Tôi không thể nào tìm được cái ra, cuối cùng đành leo lên sân khêu ra phía cánh gà có cửa ra vào dành cho diên viên, tôi như các sinh viên đang tìm mua đá đem vào cho ông. Ngày ấy, tôi ở trong ban chấp hành nhà trường tiếp đón đoàn của ông, nhóm “Nhóm người bạn” gồm Trần Long Sơn, Tôn Thất Lập, Thanh Tùng, Nguyễn Ngọc Thiển, Nguyễn Văn Hiến... Đó là một đêm đẹp cảm động, sinh viên

Quy Nh n đón ông nh đón m t ng i anh trai lâu ngày tr v , các b n c g i s huynh, s huynh vì ông là khóa sinh đ u tiên c a Tr ng. Khi Tr nh Công S n lên sân kh u ti ng v tay không d t, ông xúc đ ng khi đ ng trên sân kh u nh i th i đi h c nh ng năm 60, k cho chúng tôi nghe nh ng năm tháng y và ông hát liên t c. T i sinh viên ng i d i hát theo nh m t dàn đ ng ca đã đ c t p d t tr c. Đêm đã khuya ch ng trình nh không mu n d t.

Nh ng ngày tháng báo chí liên t c đ a tin v t p sách Tr nh Công S n, tôi nh ng i đi trên mây, s ng không tr ng l ng. Ng i ta bồi nh , ph lên tôi nh ng đi u tôi không th tin n i: "ph báng x ng máu c a bao th h cha anh đã ngã xu ng tô th m n n hòa bình c a đ t Vi t". Ngày y, tôi vô cùng kh s , hàng đêm tôi t h i t i sao l i nh v y, ông Tr nh Công S n có linh thiêng hãy phù h tôi. Ngày làm lu n văn khi đ n nhà ông 47C Ph m Ng c Th ch, ch Vĩnh Thúy em gái đ u c a ông đ t tôi lên gác đ n thăm phòng ông, tôi có c m giác nh ông đang đ ng bên c nh. Khi xu ng c u thang giày c a tôi t nhiên b đ t, tôi không th đi v b ng chân tr n, ch Vĩnh Thúy ph i cho tôi m n giày c a ch và nói vui, anh S n gi chân em l i đó. Bu i t i, tôi đ n g i l i giày cho ch và th p h ng vi ng ông. Ch p v i ông m t t m hình bên b c t ng. Có l ông đã linh thiêng th t, nên đem nh ng ng i b n c a ông v giúp tôi. Nghĩ l i, tôi th y cu c đ i th t bu n, t i sao có nh ng ng i a nhân danh nh ng đi u đ i t s r i t cho mình cái quy n rao gi ng, ch p m ng i khác. Nhà văn Nguy n M ng Giác cũng đã t ng căn đ n tôi c n th n khi tham gia văn đàn. "Văn tr ng là chi n tr ng" ng i ta gi t nhau ch vì chút h danh.

Cu i chi u tôi t m bi t nh ng ng i b n v l i Sài Gòn, nh ng ng i b n mà tôi bi t r t khó g p l i trong cu c đ i này, th i gian là nh ng kho nh kh c, và hãy s ng h t mình cho nh ng kho nh kh c y.

Phi tr ng Liên Kh ng im v ng, tôi có ý tìm ng i đàn ông trên máy bay đ c m n, nh ng không th y anh đâu. Anh có m t khu r ng 5 hecta tr ng hoa Lys Đà L t, hàng tu n đ u t Sài Gòn lên đây thăm nom, sáng đi chi u v nên quen thân các cô bán vé, nhìn anh có v thân thi n nên tôi tin t ng, ng i đàn ông đã l y vé giùm tôi tr v Sài Gòn cùng chuy n. Gi c chi u vùng đ i núi hoang v ng th t bu n, có cái gì đó th t l nh xuyên qua tâm h n.

Đêm đ n buồn, hành khách cu i cùng vào sân bay, tôi nghe ti ng g i c a anh, bên khung c a anh lao vào rên r , tôi g i cô đ n cháy máy luôn sao không nh c đ i n tho i, đ i cô ngoài hành lang c ti ng r i t ng cô không đi. Anh l c đ u và t nhiên b c b , cô làm tôi m t m t bu i chi u. Th t t c c i, tôi đi th t s m mà, ai bi u anh ch tôi ngoài c a làm gì. Anh nói ch a bao gi anh ch đ i ai lâu, nóng lòng và g i đ i n tho i liên t c nh v y, cô coi nè 20 cu c g i, sao cô không b t máy. Tr i , máy tôi h t pin r i làm sao nghe đ c. Ch m i g p tôi 1 ti ng trên máy bay lúc sáng sao anh b c r c quá v y... Chuy n v ng i đàn ông ng i hàng gh sau,

anh cười nhìn tôi với trách móc. Sài Gòn về đêm mờ mờ ánh đèn, tôi chạy ra ngoài phi trường đón taxi anh hỏi tôi ở đâu có thể đi cùng xe không, anh có xe. Anh nhìn ngắm nhìn nói đi về gì đó nhàn nhàn cười im. Tôi với tôi vẫn làm như đang bận rộn lắm, cười nói nói đàn ông và bước ra ngoài làm anh ngạc nhiên.

Ngạc nhiên như buổi chiều tôi nhận quà của bà sĩ Đình Cường, người đã đưa tôi trao tôi một bức tranh sơn dầu. Bức tranh đó có hình ảnh hai người, tôi không nghĩ anh là chú đạo giáo cho tôi bức tranh sơn dầu trong khung gỗ có các móc treo như vậy. Bức tranh đó tên gọi là Đà Lạt trong trí nhớ năm 95 tại Virginia. Khung tranh sơn dầu, họa Xuân Hoàng sơn màu xanh thẫm thẫm làm cho đồ vật khuôn hình. Xa xa nhà Thủy Tiên, khách sạn Palace, nhà thờ con Gà, tháp Trường Yersin màu trắng trắng phớt trên nền rêu phong của rừng thông, đồi núi nhàn nhàn. Phía trên cao ngọn Langbian màu lam sẫm bóng nhẫy mờ mờ nét viền trắng, các bức tranh toát lên không khí trầm trầm, yên ả, u hoài.

Tôi không biết giá trị của bức tranh anh như thế nào vì tôi là người ngoại quốc. Bức tranh anh tặng tôi trên trang giấy nhàn nhàn làm việc, mỗi lần tôi có thể thả mình chìm trong cõi tĩnh lặng của rừng thông, của không khí mát lạnh như huyếch huyếch Xuân Hoàng, đồi núi nhàn nhàn nhìn lên ngọn Langbian nhàn nhàn bước lên mờ mờ chút ánh sáng.

Có phải những người bạn tốt là những người đem cho ta sự yên bình và tin tưởng.

23/9/2011
BAN MAI

Ghi chú của tác giả :

- (*) Đà Lạt trong trí nhớ, tranh Đình Cường, Virginia 95.
- (*) Họa sĩ Thân Trường Minh còn có bút hiệu là Kieu khi viết văn, làm thơ.
- (*) Chỗ bận rộn nghiêng đó nói đến những người bạn là các đàn ông, không phải bạn ngang hàng.
- (*) Dã quỳ là loài hoa có sắc vàng rực rỡ, đến mùa hoa nở, dã quỳ tràn ngập trên các sườn đồi, loài hoa đẹp trên cao nguyên Đà Lạt – Lâm Đồng. Phi trường Liên Khương mới xây dựng theo hình ảnh hoa dã quỳ.

